UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Mediagebruik en informatiebehoeften van Nederlanders tijdens de Covid-19 crisis

te Poel, F.; Linn, A.; Baumgartner, S.; van Dijk, L; Smit, E.

Publication date
2020

Document Version
Final published version

Link to publication

Citation for published version (APA):
te Poel, F., Linn, A., Baumgartner, S., van Dijk, L., & Smit, E. (2020). *Mediagebruik en informatiebehoeften van Nederlanders tijdens de Covid-19 crisis*. Amsterdam Center for Health Communication . https://www.healthcommunication.nl/blog/eerste-achc-resultaten-naar-media-gebruik-tijdens-covid-19-beschikbaar/

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:09 Sept 2026

Mediagebruik en informatiebehoeften van Nederlanders tijdens de Covid-19 crisis

29-04-2020

Amsterdam Center for Health Communication
Universiteit van Amsterdam
ASCoR

Fam te Poel
Annemiek Linn
Susanne Baumgartner
Liset van Dijk
Eline Smit

Contact: Fam te Poel | f.tepoel@uva.nl

www.healthcommunication.nl | www.uva.nl | www.ascor.uva.nl | www.perscom.nl

Inhoud

Samenvatting _____ 2
Doel en vraagstellingen _____ 3
Methode _____ 4
Resultaten _____ 6
Bijlage 1 _____ 10

Samenvatting

Gedurende de Covid-19 crisis is het Nederlands publiek veelal afhankelijk van de media als het gaat om informatie. Dit rapport beschrijft de resultaten van een vragenlijstonderzoek naar het mediagebruik van het Nederlands publiek en de informatiebehoeften die zij hebben ten tijde van de Covid-19 crisis. Verder is gekeken of het Nederlands publiek gedurende de crisis vaker of minder vaak is gaan zoeken naar informatie en hoe Nederlanders de gezochte informatie beoordelen. Tenslotte wordt antwoord gegeven op de vraag hoe Nederlanders tegenover het gebruik van een tracking app, zoals voorgesteld door de overheid, staan.

Dit onderzoek is een samenwerking tussen de Universiteit van Amsterdam, The Amsterdam School of Communication Research (ASCoR) en het Amsterdam Center for Health Communication (ACHC). De data zijn verzameld door onderzoeksbureau Flycatcher tussen 17 en 24 april 2020. In totaal hebben 977 personen de vragenlijst ingevuld, waarvan de helft man is, iets minder dan een derde van de populatie hoog of laagopgeleid is, en de gemiddelde leeftijd is 52 jaar.

De **kernconclusies** zijn

1. Nederlanders gebruiken de **traditionele media** zoals nieuwsprogramma's op televisie en de krant (zowel offline als online) het vaakst om informatie op te zoeken over het coronavirus. Daarnaast worden nieuws websites veel geraadpleegd. Fora, entertainmentprogramma's op televisie en actualiteitenprogramma's op de radio worden het minst vaak gebruikt om informatie op te zoeken over het coronavirus. Ook zoekmachines, gezondheidswebsites en sociale media worden minder vaak gebruikt.
2. De meeste mensen hebben **behoefte** aan informatie over het voorkomen van een besmetting, de symptomen en de behandeling van het coronavirus, de ernst van de klachten en vaccinatie. De meeste mensen hebben weinig behoefte aan ervaringsverhalen van besmette coronapatiënten, informatie over de oorzaak van het virus en de kans om op de intensive care te komen door een coronabesmetting.
3. Gedurende de Covid-19 crisis is de **frequentie** van het zoeken naar informatie over het coronavirus voor de helft van de Nederlanders niet veranderd (52,3%), dat wil zeggen dat men niet meer of minder is gaan zoeken naar informatie. Minder dan de helft geeft aan dat het zoekgedrag in de afgelopen vier weken is veranderd en dat men nu minder zoekt (39,6%).
4. De helft van de respondenten **beoordeelt** de informatie als soms **tegenstrijdig** (52,4%) en soms **onduidelijk** (47,4%). De helft van de Nederlands vindt de informatie over het coronavirus vaak **betrouwbaar** (56,1%).
5. De helft van de Nederlanders denkt dat de door de overheid voorgestelde **tracking app** de **privacy** niet kan garanderen (52,6%). Een derde van de respondenten wil de app niet gaan gebruiken (29,0%). Een op de vijf Nederlanders denkt dat de app hen kan beschermen tegen besmetting met het coronavirus (19,9%).

Doel en vraagstellingen

Het doel van de studie is om te onderzoeken welke informatiebehoeften Nederlanders hebben tijdens de Covid-19 crisis en hoe dit hun welbevinden en zorggebruik beïnvloedt. Het huidige rapport focust op de resultaten met betrekking tot het mediagebruik en informatiebehoeften van Nederlanders. Het rapport beantwoordt de volgende vraagstellingen:

1. Welke mediakanalen gebruiken Nederlanders om informatie te vinden over Covid-19 en hoe vaak maken ze hier gebruik van?
2. Aan welke informatie over Covid-19 hebben Nederlanders behoefte?
3. Is de frequentie van het zoekgedrag van Nederlanders naar informatie over het coronavirus gedurende de Covid-19 crisis veranderd?
4. Hoe beoordelen Nederlanders de informatie die ze vinden over Covid-19?
5. Hoe staan Nederlanders tegenover het gebruik van een tracking app om het coronavirus te monitoren, zoals voorgesteld door de overheid?

Methode

Steekproef

De data zijn verzameld van 17 april tot en met 24 april, waarbij de meeste vragenlijsten op 17 april zijn ingevuld. Op 17 april ontvingen panelleden van het ISO-gecertificeerd onderzoeksbureau Flycatcher (N=1747) een uitnodiging voor een vragenlijst over het gebruik van media en informatiebehoeften tijdens de Covid-19 crisis. In totaal hebben 1068 respondenten de vragenlijst volledig ingevuld (respons percentage van 61.1%), waarvan 91 respondenten zijn verwijderd omdat zij minder dan vijf minuten aan het invullen van de vragenlijst hebben besteed. Dit resulteerde in een steekproef van 977 respondenten.

Demografische achtergrond

De steekproef is gestratificeerd naar geslacht, leeftijd, opleiding en provincie. Dit wil zeggen dat de respondenten in de steekproef wat betreft deze kenmerken een representatieve afspiegeling vormen van Nederlanders van 18 jaar en ouder. De cijfers die gebruikt worden om de representativiteit te bepalen, zijn afkomstig van de zogenoemde "Gouden Standaard". Dit is een ijkingsinstrument dat speciaal ontwikkeld is door de MOA (Center for Marketing Insights, Research & Analytics) in samenwerking met het CBS.

De helft van de populatie is man (50,4%), iets minder dan een derde van de populatie is hoog of laagopgeleid (zie Figuur 1) en de meerderheid van respondenten woont in Limburg, Noord-Brabant, Noord-Holland en Zuid-Holland (zie Figuur 2). De gemiddelde leeftijd in de steekproef is 51,69 jaar (SD = 17,53; variërend van 18 tot 90 jaar; zie Figuur 3 voor een uitsplitsing naar leeftijdscategorieën en geslacht).

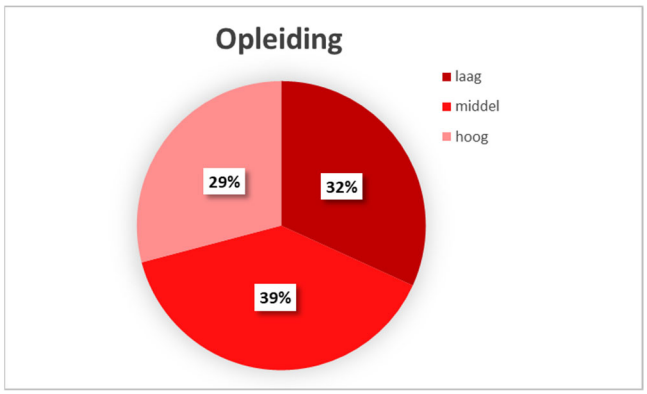

Figuur 1. Opleidingsniveau

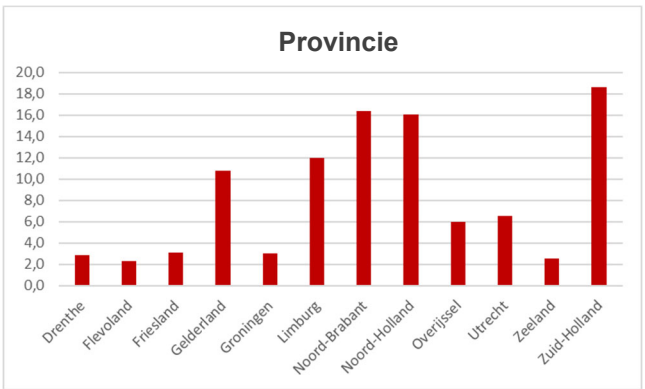

Figuur 2. Provincie

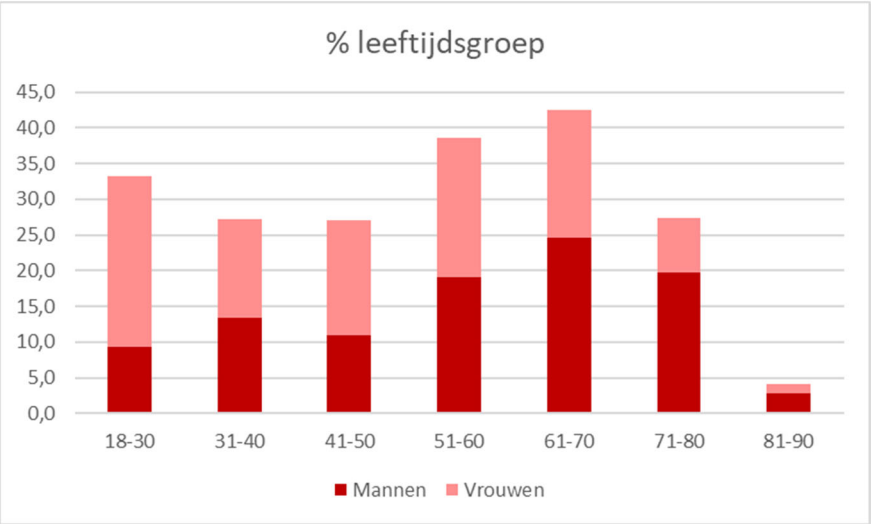

Figuur 3. Mannen en vrouwen per leeftijdsgroep

Meetinstrument

De resultaten zoals beschreven in dit rapport zijn gebaseerd op de vragenlijst die we hebben gebruikt om het mediagebruik en de informatiebehoeften van Nederlanders tijdens de Covid-19 crisis in kaart te brengen, als ook de effecten hiervan op zorggebruik en welbevinden. De vragen die voor dit rapport gebruikt zijn, gaan over:

- **Mediagebruik**
  Als u denkt aan de afgelopen zeven dagen, hoe vaak heeft u dan informatie over het coronavirus opgezocht via: Televisie, radio, krant, internet?
- **Informatiebehoeften**
  Als u denkt aan de afgelopen zeven dagen, aan welke informatie over het coronavirus had u dan behoefte? Geeft u hieronder aan hoe vaak u behoefte had aan informatie over: Oorzaken van het coronavirus, symptomen, ernst van de klachten, behandeling, kans om op de IC opgenomen te worden, vaccinatie, voorkomen van besmetting, verhalen van mensen die besmet zijn met het coronavirus
- **Veranderingen in zoekgedrag**
  Is uw zoekgedrag naar informatie over het coronavirus in de afgelopen vier weken veranderd? Meer, minder, hetzelfde gebleven
- **Beoordeling van de informatie**
  Als u denkt aan de afgelopen zeven dagen, wat vond u dan van de informatie over het coronavirus? Tegenstrijdig, onduidelijk, betrouwbaar
- **Gebruik van een tracking app**
  Heeft u gehoord over deze app? Bent u van plan gebruik te maken van deze app? Kan deze app de privacy garanderen? Beschermt deze app tegen besmetting met het coronavirus? Is deze app een goed idee van de overheid?

Zie Bijlage 1 voor een volledig overzicht van de gebruikte vragen inclusief antwoordschalen.

Resultaten

Welke mediakanalen gebruiken Nederlanders om informatie te vinden over Covid-19 en hoe vaak maken ze hier gebruik van?

Allereerst hebben we het Nederlands publiek gevraagd **welke mediakanalen** zij in de afgelopen zeven dagen voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst hebben gebruikt om informatie over het coronavirus op te zoeken. Met 'opzoeken' bedoelden we alle manieren om informatie over het coronavirus te krijgen. Dat kan bijvoorbeeld door informatie te zoeken op het internet, maar ook door naar het nieuws over het coronavirus te kijken op televisie, door nieuws hierover te lezen in de krant (online en/of offline) of door naar een radio-uitzending te luisteren (zie Tabel 1).

Tabel 1. Mediagebruik tijdens Covid-19 crisis

Mediakanaal	% Nooit	% Zelden/ soms	% Vaak/ heel vaak
TV: nieuws programma's	8,4	30,2	61,4
TV: actualiteiten programma's	25,0	41,4	33,6
TV: entertainment programma's	51,8	38,6	9,6
Radio: nieuws programma's	32,8	39,4	27,8
Radio: actualiteiten programma's	56,8	32,3	10,8
Krant: online en/of offline	24,2	34,6	41,2
Internet: gezondheidswebsites	43,4	44,7	11,9
Internet: websites van de overheid	28,6	46,6	24,9
Internet: nieuws websites	18,3	38,7	43,0
Internet: sociale media	46,1	42,9	11,1
Internet: forums	72,6	24,4	3,1
Internet: zoekmachines	49,9	39,9	11,2

Aan welke informatie over COVID-19 hebben Nederlanders behoefte?

We hebben het Nederlands publiek gevraagd aan **welke informatie** over het coronavirus zij in de afgelopen zeven dagen voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst behoefte hadden (zie Tabel 2).

Tabel 2. Informatiebehoefte Covid-19

Onderwerp	% Nooit	% Zelden/ soms	% Vaak/ heel vaak
Voorkomen van besmetting	6,0	24,2	75,2
Symptomen	2,9	33,9	63,2
Behandeling	4,3	33,7	62,0
Vaccinatie	6,2	35,7	58,1
Ernst van de klachten	4,5	38,2	57,4
Kans om op de IC opgenomen te worden	8,5	53,3	38,2
Oorzaken van het coronavirus	9,3	53,1	37,6
Verhalen van mensen die besmet zijn met het coronavirus	10,0	63,2	26,7

Is de frequentie van het zoekgedrag van Nederlanders naar informatie over het coronavirus gedurende de Covid-19 crisis veranderd?

We hebben de Nederlanders gevraagd in hoeverre hun uw zoekgedrag naar informatie over het coronavirus in de afgelopen vier weken voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst is veranderd (zie Figuur 4).

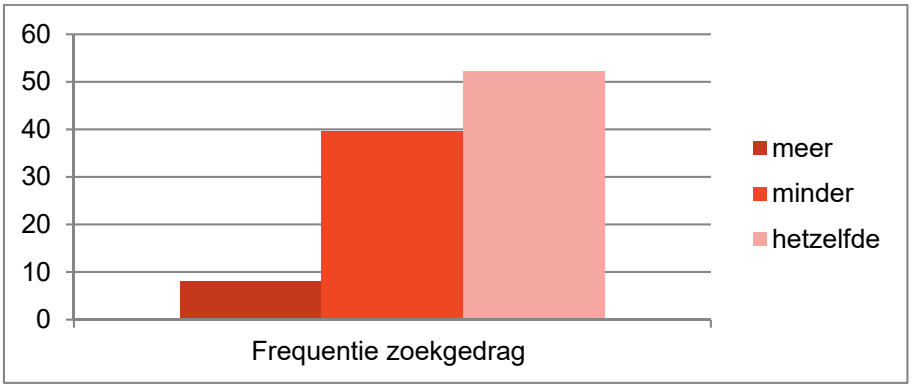

Figuur 4. Frequentie zoekgedrag Covid-19 in vergelijking met de vier weken voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst

Hoe beoordelen Nederlanders de informatie die ze vinden over Covid-19?

Om te beoordelen hoe Nederlanders de informatie over Covid-19 ervaren is hen gevraagd om een inschatting te geven van hoe zij de informatie over het coronavirus in de afgelopen zeven dagen voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst beoordeelden (zie Tabel 3).

Tabel 3. Oordeel informatie

De informatie over het coronavirus was	% Nooit	% Zelden	% Soms	% Vaak/ altijd
Tegenstrijdig	6,6	22,8	52,4	18,2
Onduidelijk	7,9	32,5	47.4	11,9
Betrouwbaar	2,1	5,8	35,9	56,1

Hoe staan Nederlanders tegenover het gebruik van een tracking app om het coronavirus te monitoren, zoals voorgesteld door de overheid?

Van de ondervraagden had **94,1**% van de app gehoord, **5,3**% was niet op de hoogte.

Op de vraag of men van plan was de voorgestelde app te gebruiken gaf **26,4**% dit te willen, **44,6**% gaf aan nog niet te weten of ze de app willen gebruiken, **29**% wil de app niet gebruiken (zie Figuur 5).

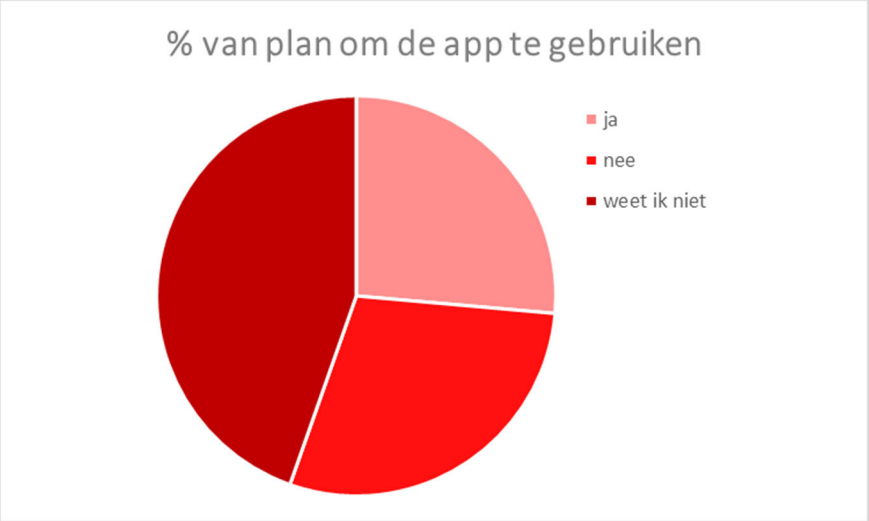

Figuur 5. Appgebruik

Een op de vijf Nederlanders denkt dat de app de privacy wel kan garanderen (**20,7**%), terwijl de helft van de Nederlanders aangeeft te denken dat de app de privacy niet kan garanderen (**52,6**%). Een kwart denkt hier neutraal over (**26,7**%; zie Figuur 6).

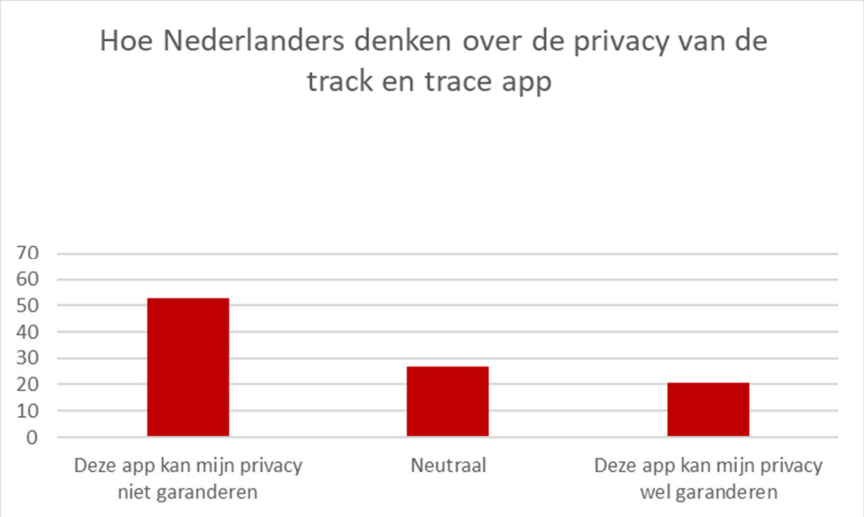

Figuur 6. Hoe men denkt over privacy

Een op de vijf Nederlanders (**19,9**%) denkt dat de app hen kan beschermen tegen het coronavirus, **57,9**% denkt dat de app hen niet kan beschermen tegen het coronavirus en **22,2**% is neutraal (zie Figuur 7).

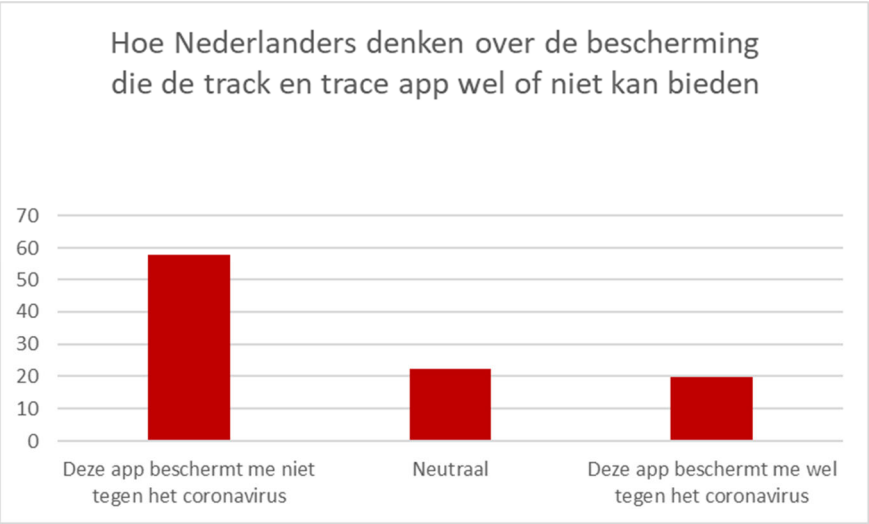

Figuur 7. Hoe men denkt over bescherming door de app

Ten slotte vindt meer dan een derde van de deelnemers (**36,0**%) de app een goed idee van de overheid, **27,5**% vindt het geen goed idee en **36,4**% is neutraal (Zie Figuur 8).

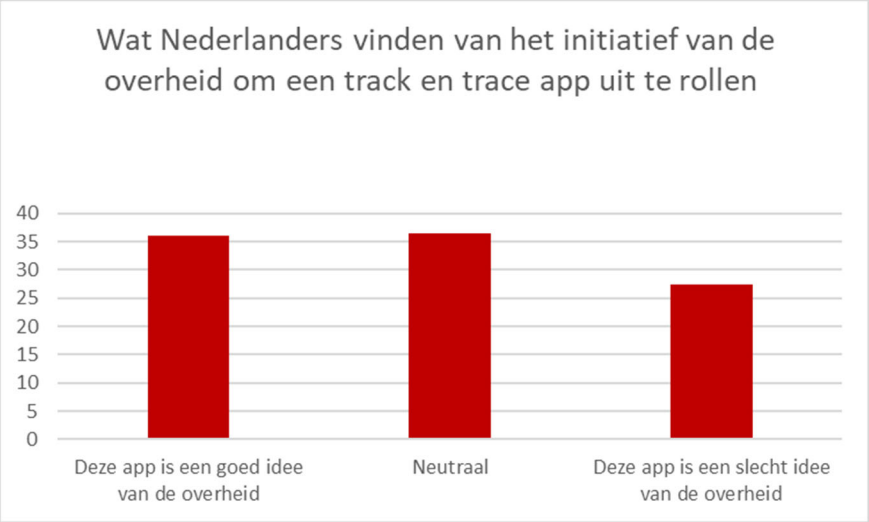

Figuur 8. Hoe men denkt over het initiatief voor een tracking app

Bijlage 1

De vragenlijst voorgelegd aan panelleden van onderzoeksbureau Flycatcher maakt deel uit van een onderzoek naar mediagebruik en informatiebehoeften en de effecten hiervan op welzijn en zorggebruik.

De volgende vragen zijn gebruikt voor het huidige rapport:

Vraag 1: mediakanalen

De volgende vraag gaat over het opzoeken van informatie over het coronavirus in de afgelopen week. Met 'opzoeken' bedoelen we alle manieren om informatie over het coronavirus te krijgen. Dat kan bijvoorbeeld door informatie te zoeken op het internet, maar ook door naar het nieuws over het coronavirus te kijken op televisie, of door nieuws hierover te lezen in de krant (online en/of offline) of naar een radio-uitzending te luisteren.

Als u denkt aan de afgelopen zeven dagen, hoe vaak heeft u dan informatie over het coronavirus opgezocht via:

- Televisie: nieuwsuitzendingen (zoals nos journaal, rtl nieuws)
- Televisie: actualiteitenprogramma's (zoals Op1, EenVandaag, Jinek)
- Televisie: entertainment programma's (zoals rtl boulevard, sbs shownieuws)
- Radio: nieuwsuitzendingen (zoals nos journaal)
- Radio: actualiteitenprogramma's (zoals EenVandaag, De Ochtend)
- Krant (papier en/of online)
- Internet: gezondheidswebsites (zoals thuisarts.nl of websites van plaatselijke ziekenhuizen)
- Internet: websites van de overheid (zoals RIVM en rijksoverheid.nl)
- Internet: nieuws websites (zoals nu.nl, nos.nl)
- Internet: sociale media (zoals Facebook, Twitter, Instagram, Linkedin, whatsapp)
- Internet: forums (zoals patiëntenforums, algemene forums)
- Internet: zoekmachines (zoals Google)

[1 = nooit, 2 = zelden, 3 = soms. 4 = vaak, 5 = heel vaak[b]]

[b]Voor het huidige rapport zijn de antwoordcategorieën als volgt samengevoegd:
1 = nooit, 2 = zelden/soms, 3 = vaak/heel vaak.

Vraag 2: informatiebehoeften

Als u denkt aan de afgelopen zeven dagen, aan welke informatie over het coronavirus had u dan behoefte? Geeft u hieronder aan hoe vaak u behoefte had aan informatie over:

- Oorzaken van het coronavirus
- Symptomen
- Ernst van de klachten
- Behandeling
- Kans om op de IC opgenomen te worden
- Vaccinatie
- Voorkomen van besmetting

- Verhalen van mensen die besmet zijn met het coronavirus

[1 = nooit, 2 = zelden, 3 = soms. 4 = vaak, 5 = heel vaak[a]]

[a]Voor het huidige rapport zijn de antwoordcategorieën als volgt samengevoegd:
1 = nooit, 2 = zelden/soms, 3 = vaak/heel vaak

Vraag 3: beoordelen informatie

Als u denkt aan de **afgelopen zeven dagen**, wat vond u dan van de informatie over het coronavirus?
De informatie die ik heb gevonden over het coronavirus was:

- Tegenstrijdig
- Onduidelijk
- Betrouwbaar

[1 = nooit, 2 = zelden, 3 = soms. 4 = vaak, 5 = altijd[c]]

[c] Voor het huidige rapport zijn de antwoordcategorieën als volgt samengevoegd:
1 = nooit, 2 = zelden, 3 = soms, 4 = vaak/altijd.

De volgende vragen gaan over de app die de overheid wil uitrollen om in kaart te brengen wie met corona-patiënten in aanraking zijn geweest.

Vraag 4: bekendheid met app

Heeft u over deze app gehoord?

[1 = ja, 2 = nee]

Vraag 5: intentie om app te gebruiken

Bent u van plan gebruik te maken van deze app?

[1 = ja, 2 = nee, 3 = weet ik niet]

Vraag 6: hoe men denkt over de app

Hoe denkt u over deze app?

Deze app:

	1	2	3	4	5	6	7 [d]	
Kan mijn privacy niet garanderen	○	○	○	○	○	○	○	Kan mijn privacy wel garanderen
Beschermt me niet tegen besmetting met het coronavirus	○	○	○	○	○	○	○	Beschermt me wel tegen besmetting met het coronavirus
Is een slecht idee van de overheid	○	○	○	○	○	○	○	Is een goed idee van de overheid

[d] Voor het huidige rapport zijn de antwoordcategorieën als volgt samengevoegd:
1-3 = kan niet/beschermt niet/slecht idee, 4 = neutraal, 5-7 = kan wel/beschermt wel/goed idee.

Vraag 7: mening privacy

In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling:

Als ik deze app gebruik kan mijn privacy niet gegarandeerd worden.

[1 = helemaal mee oneens. 2 = mee oneens, 3 = een beetje mee oneens, 4 = niet mee oneens / niet mee eens, 5 = een beetje mee eens, 6 = mee eens, 7 = helemaal mee eens[e]]

[e] Voor het huidige rapport zijn de antwoordcategorieën als volgt samengevoegd:
1-3 = mee oneens, 4 = neutraal, 5-7 = mee eens.